DOI: 10.33270/0525693.16
УДК 342.98

ЛОГВИНЕНКО Максим
ад'юнкт Національної академії внутрішніх справ
м. Київ, Україна
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-8309-9012

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Анотація. *В умовах сьогодення правоохоронна система України, попри складну геополітичну ситуацію, є одним із головних інститутів забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку. Правоохоронні органи як частина сектору безпеки й оборони ефективно реагують на нові виклики, пов'язані зі зміною політичних, соціальних та економічних умов життя і діяльності населення, забезпечуючи повноцінне функціонування держави. Проте належне виконання поліцейських функцій, відповідно до міжнародних стандартів, тісно переплітається з новими випадками поранень, різного роду травмувань, а також загибелі особового складу правоохоронного органу. Озброєність й агресивність кримінальних елементів, нелегальне розповсюдження незареєстрованої вогнепальної зброї та вибухонебезпечних пристроїв, психологічне перенавантаження цивільного населення, активна протидія диверсійно-розвідувальним групам країни-агресора, виконання поліцейських функцій на деокупованих і прилеглих до них територіях суттєво впливають на стан забезпечення особистої безпеки працівників Національної поліції України. З'ясовано, що окреслена негативна тенденція тісно пов'язана з недосконалістю та невідповідністю нормативно-правових засад, які є основою поліцейської діяльності, сучасним реаліям сьогодення. Зумовлені цим обмеження призводять до виникнення екстремальних ситуацій за участю правоохоронців. Констатовано, що актуальність дослідження нормативно-правових засад забезпечення особистої безпеки працівників Національної поліції України зумовлена потребою осучаснення законодавчого підґрунтя та реалізацією невід'ємного права на життя і здоров'я правоохоронців, за умов дотримання балансу державних інтересів, що є необхідною складовою повноцінного функціонування громадянського суспільства.*

Ключові слова: *нормативно-правові засади; особиста безпека; законодавство; напад на поліцейського; травма; поранення; екстремальна ситуація.*

Рекомендоване посилання:
Логвиненко М. Нормативно-правові засади забезпечення особистої безпеки працівників Національної поліції України. *Наука і правоохорона.* 2025. Вип. 3 (69). С. 139–146. DOI: 10.33270/0525693.16

Вступ

Належне забезпечення охорони прав і свобод людини, протидія злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку є невід'ємною частиною виконання поліцейських функцій, які тісно переплітаються з новими випадками травмувань, поранень, подеколи навіть летальними випадками серед особового складу правоохоронних органів. Повномасштабне вторгнення країни-агресора на територію нашої держави, жорстокість й озброєність кримінальних елементів, виконання нестандартних завдань, які інколи не відображено в нормативно-правових актах, спрямованих на збереження життя та здоров'я правоохоронців, загальна недосконалість нормативно-правових приписів, що є основою поліцейської діяльності, неналежний рівень теоретичних і практичних засад підготовки працівників Національної поліції України, їх екіпірування є факторами, що сприяють розвитку негативної тенденції щодо забезпечення безпеки визначених суб'єктів. Окремою категорією є порушення психологічної рівноваги серед цивільного населення, що породжує нові випадки агресії проти поліцейських. Аргументи на підтвердження цього відображено в науковому доробку вчених американського університету штату Пенсильванія D. B. Yanich & J. C. Gibbs (2024), за результатами якого визначено позитивну динаміку за останні кілька десятиліть щодо навмисних нападів на поліцейського. Унаслідок таких протистоянь стає цілком зрозуміло, що поліцейським не гарантовано безпечне виконання поліцейських функцій. Результати таких протистоянь оприлюднено в дослідженні B. Beck (2024), у якому проаналізовано резонансні вбивства поліцейських у різних містах США.

© Логвиненко М., 2025

Матеріали та методи

З-поміж останніх наукових досліджень українських учених, присвячених нормативно-правовим засадам забезпечення особистої безпеки працівників Національної поліції України, слід виокремити праці таких авторів, як: В. Б. Авер'янов, О. Ф. Андрійко, О. М. Бандурка, В. В. Богуславський, В. В. Бондаренко, О. В. Джафарова, О. Ю. Дрозд, А. Т. Комзюк, О. Г. Комісаров, О. В. Кузьменко, С. О. Кузніченко, В. П. Ліпкан, Є. О. Легеза, М. І. Логвиненко, О. І. Миколенко, О. М. Музичук, О. В. Негодченко, О. Ю. Синявська, С. О. Шатрава, Д. В. Швець, Т. В. Шевченко та ін.

Попри ґрунтовні напрацювання, актуальною залишається необхідність удосконалення нормативно-правових засад, спрямованих на збереження життя та здоров'я правоохоронців, що є основою поліцейської діяльності. Адже безпечні елементи протидії новим загрозам, які постають перед працівниками Національної поліції України в умовах сьогодення, потребують відповідного відображення в нормативно-правових приписах. Зазначене й засвідчує актуальність цієї статті, метою якої є детальний аналіз нормативно-правових засад забезпечення особистої безпеки працівників Національної поліції України.

Результати й обговорення

Правоохоронна система України є одним із головних інститутів забезпечення норм права, що є правилами поведінки, які регулюють відносини між людьми та їх об'єднаннями. Призначення норм (зокрема правових) – упорядкування суспільних зв'язків, що є необхідною умовою колективного існування людей (Tsvik et al., 2009, p. 226).

Унаслідок впливу норм права на свідомість людей відбувається правове регулювання, а через них – на їх поведінку, одноманітність і повторюваність, відповідність вимогам права, що становить зміст правового регулювання (Tsvik et al., 2009, p. 149).

У юридичній літературі правове регулювання розглядають як одне з центральних і всеохопних правових явищ. Воно має на меті впорядкування та вдосконалення суспільних відносин, без чого в суспільстві неможливі правопорядок і законність, нормальний ритм життя та спокій громадян (Bilozorov, 2017, p. 254).

Доречно в цьому контексті процитувати інше визначення, за яким правове регулювання – це цілеспрямований вплив норм адміністративного права на суспільні відносини з метою забезпечення за допомогою адміністративно-правових засобів прав, свобод і публічних законних інтересів фізичних та юридичних осіб, нормального функціонування громадянського суспільства й держави (Zahumennyk, Musiienko, & Protsenko, 2010, p. 88).

Залежно від особливостей конкретних форм (джерел) права, у яких їх викладено, а також від наявності спеціальних вказівок з цих питань правові норми, юридичні правила поведінки людей загального характеру, які передбачають дозволені й обов'язкові форми їх відносин у правовій сфері, можуть набирати чинності з моменту їх ухвалення; одразу після їх офіційного оприлюднення; через певний строк після цього; з визначеної дати; через певний строк після їхнього узгодження уповноваженими суб'єктами (Tsvik et al., 2009, p. 221).

Специфіка адміністративно-правового регулювання діяльності поліції, зазначає Д. М. Ластович (2016), полягає в тому, що, з одного боку, вона відбувається в особливих внутрішньоорганізаційних умовах (комплектування особового складу, проходження служби, атестування, застосування працівниками спеціальних засобів, службові відрядження), а з іншого – спрямовується на забезпечення як постійних або тимчасових (ситуаційних), так і загальнодержавних та регіональних явищ чи процесів (Lastovych, 2016, p. 57).

З огляду на особливості та характер правовідносин, що виникають під час виконання завдань поліції, правовим регулюванням забезпечення особистої безпеки поліцейських слід вважати здійснюваний за допомогою правових засобів (правозабезпечення та правозастосування) результативний, нормативно-організаційний вплив на суспільні відносини з метою захисту життя, фізичного та психічного здоров'я зазначених суб'єктів (Shevchenko, O., & Shevchenko, T., 2022, p. 282).

Важливим для дослідження окресленої проблематики також є твердження М. І. Логвиненка й Т. В. Стрюкової (2017): учені визначають адміністративне регулювання гарантування особистої безпеки працівників Національної поліції як здійснюваний за допомогою норм адміністративного права вплив на суспільні відносини, що виникають у зв'язку з організацією гарантування особистої безпеки поліцейського за допомогою адміністративно-правових засобів, з метою забезпечення нормального функціонування Національної поліції як правоохоронного органу (Lohvynenko, & Striukova, 2017, p. 107).

Поділяючи зазначену вище позицію, вважаємо слушним твердження Т. В. Галайденко (2011), що ефективність системи нормативного регулювання особистої безпеки учасників кримінального процесу забезпечується комплексністю, тобто сукупністю як загальних, так і спеціальних (відомчих) нормативних актів (Halaidenko, 2011, p. 93). У загальних актах висвітлено засади та принципи забезпечення безпеки, а в спеціальних і відомчих – конкретні заходи, методи, що сприяють найбільшому ефекту захищеності конкретному правоохоронному суб'єкту (Ivanets, 2018, p. 92).

З огляду на викладене вище, слід зауважити, що правове регулювання забезпечення особистої безпеки працівників Національної поліції України забезпечено низкою нормативно-правових актів

різної юридичної сили, до них належать: Конституція України, європейські договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, закони України, акти Президента України, акти Кабінету Міністрів України, акти Міністерства внутрішніх справ України та Національної поліції тощо.

Центральне місце серед усіх нормативно-правових актів України, які регламентують правове регулювання забезпечення особистої безпеки працівників Національної поліції України, посідає Конституція України, яка є Основним Законом держави[1].

Аналізуючи її положення, зауважимо, що, на відміну від ст. 126, яка визначає, що «незалежність і недоторканність судді гарантуються Конституцією і законами України»[2], в Основному Законі не міститься спеціальної норми, яка чітко регламентує забезпечення особистої безпеки працівників Національної поліції України. Водночас М. І. Логвиненко і Т. В. Стрюкова акцентують, що Конституція України забезпечує кожному громадянину право на життя і захист його як державою, так й особисто громадянином, та наводять приклад, що в ст. 27 Конституції України зазначено: «Кожна людина має невід'ємне право на життя. Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя. Обов'язок держави – захищати життя людини. Кожен має право захищати своє життя і здоров'я, життя й здоров'я інших людей від протиправних посягань»[3]. На думку вчених, закріплення цього положення в Основному Законі є основоположним принципом гарантування особистої безпеки поліцейських, членів їхніх сімей та інших осіб, тому що під час виконання покладених на поліцейського обов'язків він, навіть в умовах захисту життя інших осіб, має рівне право на захист власного життя, здоров'я тощо (Lohvynenko, & Striukova, 2017, p. 107).

На нашу думку, важливу роль у питанні забезпечення особистої безпеки правоохоронців також відіграє ст. 3 Основного Закону, у якій визначено, що «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю»[4].

Детальний аналіз Основного Закону в контексті правового регулювання забезпечення особистої безпеки працівників Національної поліції дає підстави виокремити ст. 9, у якій закріплено, що «чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України»[5].

На міжнародному рівні прийнято низку важливих нормативно-правових актів, що були ратифіковані Україною, які безпосередньо або опосередковано стосуються сфери поліцейської безпеки.

До цього масиву належать: Загальна декларації прав людини, прийнята Резолюцією 217А (III) Генеральної асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року[6], Міжнародний пакт про громадянські та політичні права, ратифікований 19 жовтня 1973 року[7], Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (Європейська конвенція з прав людини 1950 року), ратифікована Законом України від 17 липня 1997 року № 475/97-ВР[8], Резолюція Парламентської Асамблеї Ради Європи № 690 (1979) «Про Декларацію про поліцію» від 1979 року[9], Рекомендації Rec (2001) 10 Комітету міністрів державам – учасницям Ради Європи «Про Європейський кодекс поліцейської етики» від 2001 року[10].

Аналіз положень окреслених документів дає змогу констатувати, що аналогічно до Основного Закону право на життя та особисту недоторканність – це невід'ємне право кожної людини, охоронюване законом. Працівники поліції мають такі самі права, як і інші громадяни, однак, з огляду на особливий характер роботи в поліції, а саме ненормований робочий час (принцип безперервності), виконання завдань із підвищеним рівнем небезпеки для життя і здоров'я тощо мають бути забезпечені спеціальними заходами з охорони здоров'я та безпеки.

Окремо необхідно акцентувати на тому, що за допомогою міжнародних договорів налагоджується міжнародне співробітництво в різних сферах діяльності поліції: боротьби зі злочинністю та підвищення фахового рівня поліцейських за кордоном, розвитку міжнародних відносин з поліцейськими відомствами провідних зарубіжних країн в країн Європейського Союзу, активізації взаємодії між поліцією України та Європейського Союзу щодо проведення спільних заходів на міждержавному рівні (Tovpyha, 2024, p. 223-224). Поліцейських можуть направляти до

[1] Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: http://zakon.rada.gov.ua/go/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80

[2] Там само.

[3] Там само.

[4] Там само.

[5] Там само.

[6] Загальна декларація прав людини : міжнар. док. від 10 груд. 1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text

[7] Міжнародний пакт про громадянські і політичні права : міжнар. док. від 19 жовт. 1973 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text

[8] Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) : міжнар. док. від 4 листоп. 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

[9] Про Декларацію про поліцію : резолюція Парламентської Асамблеї Ради Європи від 8 трав. 1979 р. № 690 (1979). URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/card/994_803

[10] Про Європейський кодекс поліцейської етики: Рекомендація Rec (2001) 10 Комітету Міністрів державам-учасницям Ради Європи. Статус поліції: міжнародні стандарти і зарубіжне законодавство / за заг. ред. О. А. Банчука. Київ : Москаленко О. М., 2013. 588 с.

міжнародних організацій, іноземних держав як представників поліції з метою забезпечення координації співробітництва з питань, що належать до повноважень поліції (Lastovych, 2016, p. 55).

На рівні законів України, які визначають аспекти забезпечення особистої безпеки правоохоронців загалом і працівників поліції зокрема, слід виокремити такі: Кодекс законів про працю України[1], Кодекс України про адміністративні правопорушення[2], Кримінальний кодекс України[3], закони України «Про національну безпеку України»[4], «Про Національну поліцію»[5], «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів»[6], «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування»[7] тощо.

На нашу думку, серед визначеного переліку нормативно-правових актів у контексті правового регулювання забезпечення особистої безпеки працівників Національної поліції увагу привертає Закон України «Про Національну поліцію».

Детальний аналіз цього Закону засвідчує, що ст. 44 «Застосування фізичної сили», ст. 45 «Застосування спеціальних засобів», ст. 46 «Застосування вогнепальної зброї», ст. 46.1 розділу V «Поліцейські заходи» безпосередньо вказують на умови, у разі виникнення яких працівник поліції має право на забезпечення особистої безпеки[8].

Доводиться констатувати, що недосконале трактування законодавцем своєї позиції щодо деяких пунктів визначених статей ставить під сумнів можливість безпечного виконання покладених на працівника поліції обов'язків.

Прикладом такої невизначеності щодо особистої безпеки поліцейського є ст. 45 «Застосування спеціальних засобів». Зокрема, п. 1 цієї статті запропоновано в такій редакції: «Поліцейський для забезпечення публічної безпеки і порядку застосовує спеціальні засоби, визначені цим Законом»[9].

Доречно в цьому контексті зазначити, що спеціальні засоби як поліцейські заходи примусу – це сукупність пристроїв, приладів і предметів, спеціально виготовлених, конструктивно призначених і технічно придатних для захисту людей від ураження різними предметами (зокрема від зброї), тимчасового (відворотного) ураження людини (правопорушника, супротивника), пригнічення чи обмеження волі людини (психологічної чи фізичної) шляхом здійснення впливу на неї чи предмети, що її оточують, з чітким регулюванням підстав і правил застосування таких засобів і службових тварин[10].

Така позиція законодавця взагалі не містить згадування про можливість поліцейського застосовувати спеціальні засоби для забезпечення власної безпеки, а в разі правильного її трактування порушує питання: чи можливе застосування поліцейським спеціальних засобів, визначених цим Законом, для забезпечення особистої безпеки?

Водночас ми не можемо оминути увагою норму ст. 34 «Поверхнева перевірка» Закону України «Про Національну поліцію» розділу V «Поліцейські заходи», оскільки вона безпосередньо стосується предмета дослідження.

Детальний аналіз цієї норми засвідчує, що законодавець не визначає проведення поверхневої перевірки як спосіб забезпечення особистої безпеки поліцейського.

На наше глибоке переконання, нормативно-правова досконалість зазначеної статті є важливою складовою забезпечення особистої безпеки саме практичних працівників поліції, здебільшого працівників кримінального блоку, патрульних поліцейських, поліцейських спеціальних підрозділів тощо, до обов'язків яких належить затримання правопорушників, злочинців, підозрілих осіб, проведення спеціальних операцій тощо.

Змістовну позицію щодо проведення поверхневої перевірки обстоюють Ю. Р. Йосипів і М. Д. Курляк (2022), зауважуючи, що не лише етап прямого затримання має вагоме значення для працівника поліції. З міркувань особистої безпеки важливо зосереджувати увагу й на огляді таких осіб після затримання. Легковажність у цьому питанні може призвести до повторного нападу (Yosypiv, & Kurliak, 2022, p. 98).

Своєю чергою Т. М. Біденчук і Д. Г. Казначеєв (2019) визначають як одну з причин, що призводять до випадків, які закінчилися трагічно, байдужість проведення превентивних заходів, а саме недостатній рівень проведення поверхневої

[1] Кодекс законів про працю України : Закон України від 2 трав. 2025 р. № 322-08. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text

[2] Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 14 черв. 2025 р. № 80731-X. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text

[3] Кримінальний кодекс України : Закон України від 7 черв. 2025 р. № 2341-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text

[4] Про національну безпеку України : Закон України від 9 серп. 2024 р. № 2469-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text

[5] Про Національну поліцію : Закон України від 7 жовт. 2015 р. № 580-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text

[6] Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів : Закон України від 1 січ. 2024 р. № 3781-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12#Text

[7] Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 8 трав. 2025 р. № 1105-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text

[8] Про Національну поліцію : Закон України від 7 жовт. 2015 р. № 580-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text

[9] Там само.

[10] Там само.

перевірки, як приклад зазначають невиявлення в правопорушника холодної чи вогнепальної зброї (Bidenchuk, & Kaznacheiev, 2019, p. 305).

Цілком обґрунтованою видається позиція В. О. Іванцова (2018). Науковець зазначає, що необхідним є доповнення положення, відповідно до якого можна провести поверхневу перевірку особи з вилученням предметів, які можуть завдати шкоди здоров'ю або життю поліцейського та інших осіб (Ivanets, 2018, p. 119).

Досліджуючи групу нормативно-правових актів національного рівня, слід зазначити також про: Указ Президента України від 14 березня 2016 року № 92/2016 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 березня 2016 року "Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України"»[1], постанову Кабінету Міністрів України від 17 квітня 2019 року № 337 «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві»[2] тощо.

Окрема особлива група нормативно-правових актів, які регламентують питання забезпечення особистої безпеки працівників поліції, має відомче регулювання. До них належать: наказ МВС України від 27 грудня 2002 року № 1346 «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій, що сталися в органах і підрозділах системи МВС України»[3], наказ МВС України від 1 лютого 2016 року № 70 «Про затвердження Інструкції із заходів безпеки при поводженні зі зброєю»[4], наказ МВС України від 26 січня 2016 року № 50 «Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України»[5].

На нашу думку, пріоритетне значення щодо регулювання правовідносин у сфері забезпечення особистої безпеки поліцейських також має положення «Про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України», затверджене наказом Міністерства внутрішніх справ України від 26 січня 2016 року № 50.

Аналіз положення п. 5 розділу 1 основними завданнями службової підготовки визначає: 1) підвищення рівня знань, умінь, навичок і професійних рис поліцейських з метою забезпечення їх здатності до виконання завдань з охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічного (громадського) порядку та безпеки; 2) вивчення нормативно-правових актів, які регламентують діяльність Національної поліції України; 3) удосконалення керівним складом органів (підрозділів) поліції, закладів, установ поліції навичок управління поліцейськими[6].

У зв'язку із зазначеним, забезпечення особистої безпеки поліцейського, на думку законодавця, не належить до основних завдань службової підготовки працівників Національної поліції України.

Збільшення кількості випадків порушень з боку представників закону нормативно-правових актів (законів, постанов, наказів, інструкцій тощо), які регламентують діяльність Національної поліції України, недбале або необережне поводження зі зброєю, прорахунки під час проведення спеціальних операцій, а також низький соціальний рівень призводять до зростання показників загибелі, поранення, травмування, каліцтва, психічного розладу, а також самогубства серед особового складу правоохоронного органу.

Помилки, спричинені неправомірним застосуванням вогнепальної зброї, недостатнім рівнем управління поліцейськими силами й засобами, прорахунки в тактиці під час типових й екстремальних ситуацій, проведенні поліцейських операцій, зауважує Б. В. Ліщук (2016), призводять до загибелі й травмування правоохоронців (Lishchuk, 2016, p. 207). Однак у більшості випадків поліцейські гинуть й отримують поранення тому, що самі порушують основні правила забезпечення особистої безпеки (Pokaichuk, Polyvaniuk, & Bilichenko, 2021, p. 338).

Висновки

Нормативно-правові засади забезпечення особистої безпеки працівників Національної поліції України формують упорядковану структуру нормативно-правових приписів, метою якої є реалізація невід'ємного права на життя та здоров'я правоохоронців, за умов дотримання

[1] Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 березня 2016 року «Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України» : Указ Президента України від 14 берез. 2016 р. № 92/2016. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/92/2016#n12

[2] Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві : постанова Кабінету Міністрів України від 1 січ. 2025 р. № 337-2019-п. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-%D0%BF#Text

[3] Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій, що сталися в органах і підрозділах системи МВС України : наказ МВС України від 5 верес. 2023 р. № z0083-03. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0083-03#Text

[4] Про затвердження Інструкції із заходів безпеки при поводженні зі зброєю : наказ МВС України від 1 лют. 2016 р. № 70. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0250-16#Text

[5] Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України : наказ МВС України від 16 серп. 2022 р. № z0260-16. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16#Text

[6] Про затвердження Інструкції із заходів безпеки при поводженні зі зброєю : наказ МВС України від 1 лют. 2016 р. № 70. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0250-16#Text

балансу державних інтересів, що є необхідною складовою повноцінного функціонування громадянського суспільства.

Однак у сучасних реаліях недосконале трактування законодавцем положень щодо забезпечення безпеки працівників Національної поліції України ставить під сумнів можливість безпечного виконання поліцейських функцій. Результати дослідження засвідчують, що деякі основоположні нормативно-правові приписи взагалі не містять згадування про необхідність збереження життя та здоров'я правоохоронців. Також невизначеними залишаються можливості щодо забезпечення їх власної безпеки.

Доопрацювання чинного законодавства в контексті висвітленої проблеми сприятиме зменшенню випадків травмувань, поранень і загибелі серед визначених суб'єктів правовідносин.

References

[1] Beck, B., Antonelli, J., & LaScala-Gruenewald, A. (2024). Neck-restraint bans, law enforcement officer unions, and police killings. *Criminology & Public Policy,* 23(3), 663-688. DOI: 10.1111/1745-9133.12658

[2] Bidenchuk, T.M., & Kaznacheiev, D.H. (2019). Problems of ensuring the personal safety of police officers in the context of reforming the system of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine. *Training of police officers in the context of reforming the system of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine* (pp. 304-306). Kharkiv. Retrieved from https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/31_05_2019/pdf/81.pdf

[3] Bilozorov, Ye.V., Vlasenko, V.P., Horova, O.B. (et al.). (2017). *The theory of power and law.* S.D. Husariev, O.D. Tykhomyrov (Eds.). Kyiv: NAVS; Osvita Ukrainy.

[4] Halaidenko, T.V. (2011). Legal basis for the security of courts. *Bulletin of the Supreme Court for the sake of justice,* 1(5), 93-108.

[5] Ivanets, M. (2018). Legal security of special security officers of the prosecutor's office as an element of personnel policy. C*urrent problems of legal science,* 1, 91-95.

[6] Ivantsov, V.O. (2018). Superficial check as a preventive police measure: current problems of law enforcement. *Legal and institutional mechanisms for ensuring the development of Ukraine in the context of European integration: materials of the International Scientific and Practical Conference* (Vol. 2), (pp. 115-119). H.O. Ulianov (Eds.). Odesa: Helvetica.

[7] Lastovych, D.M. (2016). Administrative and legal ambushes of the assignment of police services in Ukraine. *Candidate's thesis.* Kharkiv.

[8] Lishchuk, B.V. (2016). Personal security as an important component in the official activities of police officers. *Scientific Bulletin of the Lviv State University of Internal Affairs*, 4, 204-211.

[9] Lohvynenko, M.I., & Striukova, T.V. (2017). Administrative and legal regulation of ensuring the special security of police officers of the National Police of Ukraine. *Law and matrimony*, 6(2), 106-110.

[10] Pokaichuk, V.Ya., Polyvaniuk, V.D., & Bilichenko, V.V. (2021). Concepts and general information on personal security in the units of the National Police of Ukraine. *Police activity in Ukraine and European countries: modern standards and unification options* (pp. 320-341). Riga, Latvia: Baltija Publishing. Retrieved from http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/190/5222/10983-1

[11] Shevchenko, O., & Shevchenko, T. (2022). Legal regulation of special security of police officers. *Knowledge, Education, Law, Management*, 8(52), 280-287. DOI: 10.51647/kelm.2022.8.44

[12] Tovpyha, L.M. (2024). The role and significance of international treaties and legal acts in the mechanism of legal regulation of policing. *Impact of martial law in Ukraine on the further development of jurisprudence* (pp. 216-235). Riga, Latvia: Baltija Publishing. DOI: 10.30525/978-9934-26-440-5-13

[13] Tsvik, M.V., Petryshyn, O.V., & Avramenko, L.V. (et al.). (2009). *The legal theory of power and law.* M.V. Tsvik, O.V. Petryshyn (Eds.). Kharkiv: Pravo.

[14] Yanich, D.B., & Gibbs, J.C. (2024). Police perception of their assault victimization risk and advice to cope with the risk. *Policing: A Journal of Policy and Practice,* 18. DOI: 10.1093/police/paae025

[15] Yosypiv, M.D., & Kurliak, Yu.R. (2022). Tactics of actions of National Police officers when detaining a person who was caught committing a serious or especially serious crime and who is trying to escape. *State policy on combating human trafficking and illegal migration in times of war or emergency: materials of the International Scientific and Practical Conference* (pp. 96-99). Lviv: Lviv State Internal Affairs Department.

[16] Zahumennyk, V.I., Musiienko, V.V., & Protsenko, V.V. (2010). *Administrative law of Ukraine: main categories and concepts.* O.Kh. Yuldasheva (Eds.). Kyiv: Polihrafist.

Список використаних джерел

[1] Beck B., Antonelli J., LaScala-Gruenewald A. Neck-restraint bans, law enforcement officer unions, and police killings. *Criminology & Public Policy.* 2024. Vol. 23. Issue 3. P. 663–688. DOI: 10.1111/1745-9133.12658

[2] Біденчук Т. М., Казначеєв Д. Г. Проблеми забезпечення особистої безпеки поліцейських в умовах реформування системи МВС України. *Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України.* Харків, 2019. С. 304–306. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/31_05_2019/pdf/81.pdf

[3] Теорія держави та права : навч. посіб. / [Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова та ін.] ; за заг. ред. С. Д. Гусарєва, О. Д. Тихомирова. Київ : НАВС; Освіта України, 2017. 320 с.

[4] Галайденко Т. В. Правові основи забезпечення безпеки суддів. *Вісник Вищої ради юстиції.* 2011. № 1 (5). 2011. С. 93–108.

[5] Іванець М. Правове забезпечення особистої безпеки працівників органів прокуратури як елемент кадрової політики. *Актуальні проблеми правознавства.* 2018. № 1. С. 91–95.

[6] Іванцов В. О. Поверхнева перевірка як превентивний поліцейський захід: актуальні проблеми правореалізації. *Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку України в умовах європейської інтеграції :* матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 18 трав. 2018 р.) : у 2 т. / відп. ред. Г. О. Ульянова. Одеса : Гельветика, 2018. Т. 2. С. 115–119.

[7] Ластович Д. М. Адміністративно-правові засади надання поліцейських послуг в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2016. 224 с.

[8] Ліщук Б. В. Особиста безпека як важлива складова в службовій діяльності поліцейських. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ.* 2016. № 4. С. 204–211.

[9] Логвиненко М. І., Стрюкова Т. В. Адміністративно-правове регулювання забезпечення особистої безпеки працівників Національної поліції України. *Право і суспільство.* 2017. № 6 (2). С. 106–110.

[10] Покайчук В. Я., Поливанюк В. Д., Біліченко В. В. Поняття та загальні відомості особистої безпеки в підрозділах Національної поліції України. *Police activity in Ukraine and European countries: modern standards and unification options :* collective monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2021. P. 320–341. URL: http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/190/5222/10983-1

[11] Шевченко О., Шевченко Т. Правове регулювання забезпечення особистої безпеки поліцейського. *Knowledge, Education, Law, Management.* 2022. № 8 (52). С. 280–287. DOI: 10.51647/kelm.2022.8.44

[12] Tovpyha L. M. The role and significance of international treaties and legal acts in the mechanism of legal regulation of policing. *Impact of martial law in Ukraine on the further development of jurisprudence*. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2024. P. 216–235. DOI: 10.30525/978-9934-26-440-5-13

[13] Загальна теорія держави і права : підруч. для студ. юрид. ВНЗ / [М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін.] ; за ред. М. В. Цвіка, О. В. Петришина. Харків : Право, 2009. 584 с.

[14] Yanich D. B., Gibbs J. C. Police perception of their assault victimization risk and advice to cope with the risk. *Policing: A Journal of Policy and Practice.* 2024. No. 18. DOI: 10.1093/police/paae025

[15] Йосипів М. Д., Курляк Ю. Р. Тактика дій працівників Національної поліції при затриманні особи, яку застали під час вчинення тяжкого або особливого тяжкого злочину і яка намагається втекти. *Державна політика щодо протидії торгівлі людьми і незаконній міграції в умовах воєнного або надзвичайного стану* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 3 черв. 2022 р.). Львів : ЛьвДУВС, 2022. С. 96–99. URL: https://surl.li/fcbsdf

[16] Загуменник В. І., Мусієнко В. В., Проценко В. В. Адміністративне право України: основні категорії та поняття : навч. посіб. / за заг. ред. О. Х. Юлдашева. Київ : Поліграфіст, 2010. 512 с.

LOHVYNENKO Maksym
Postgraduate Student of the National Academy of Internal Affairs
Kyiv, Ukraine
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-8309-9012

REGULATORY AND LEGAL BASIS FOR ENSURING THE PERSONAL SAFETY OF EMPLOYEES OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE

Abstract. *In today's conditions, despite the complex geopolitical situation, Ukraine's law enforcement system is one of the main institutions ensuring the protection of human rights and freedoms, combating crime, and maintaining public safety and order. As part of the security and defence sector, law enforcement agencies respond effectively to new challenges associated with changes in the political, social and economic conditions of life and activity of the population, ensuring the full functioning of the state. However, the proper performance of police functions, in accordance with international standards, is closely intertwined with new cases of injuries, various types of trauma, and the death of law enforcement personnel. The armament and aggressiveness of criminal elements, the illegal distribution of unregistered firearms and explosive devices, the psychological overload of the civilian population, active counteraction to sabotage and reconnaissance groups of the aggressor country, and the performance of police functions in de-occupied and adjacent territories significantly affect the personal safety of employees of the National Police of Ukraine. It has been established that this negative trend is closely linked to the imperfection and inadequacy of the regulatory and legal framework underlying police activities in relation to modern realities. The resulting limitations lead to extreme situations involving law enforcement officers. It has been established that the relevance of researching the regulatory and legal framework for ensuring the personal safety of employees of the National Police of Ukraine is due to the need to modernise the legislative basis and implement the inalienable right to life and health of law enforcement officers, while maintaining a balance of state interests, which is a necessary component of the full functioning of civil society. Keywords: regulatory framework; personal safety; legislation; assault on a police officer; injury; wound; extreme situation.*

Keywords: *regulatory framework; personal safety; legislation; assault on a police officer; injury; wound; extreme situation.*